

Srednja škola Delnice

Lujzinska cesta 42

51300 Delnice

051/831-484

Ruke u komunikaciji

Mateja Skok, 2.b prirodoslovno-matematičke gimnazije

Vedrana Babić, 2.b prirodoslovno-matematičke gimnazije

Jasminka Lisac, profesor mentor

nadnevak: 16.siječnja 2012.

SADRŽAJ

Uvod.....	3
1. Denotativno značenje.....	5
2. Ruke u medicini.....	5
3. Ruke u religiji.....	7
4. Ruke u komunikaciji.....	9
4.1.Znakovni jezik.....	9
4.2.Znakovni jezik za bebe.....	10
4.3.Primjer kodiranog znakovnog jezika.....	11
4.4.Ruke u neverbalnoj komunikaciji.....	11
4.5.Ostala neverbalna komunikacija.....	23
4.6.Prometni znakovi.....	23
5. Ruke u verbalnoj komunikaciji.....	25
5.1.Denotat.....	25
5.2 . Konotativno značenje leksema ruke.....	25
5.3. Primjeri konotativnog značenja leksema ruke.....	26
6. Zaključak.....	29
7. Literatura.....	33

UVOD

Još od starih vremena rukama se pridaje posebno značenje. Pažljivim promatranjem na rukama može se više toga pročitati nego na licu osobe s kojom razgovarate. Po izgledu ruku lako moguće je prepoznati čime se netko bavi, kojem društvenom sloju pripada, koliko godina ima. Može se prepoznati govori li vam sugovornik istinu, u kakvom je psihofizičkom stanju, zatim je li neka osoba škrta ili velikodušna, možda lijena... i još mnogo toga. Evo nekoliko kratkih natuknica:

Objе ruke i svi prsti imaju svoje posebno značenje. Lijeva ruka je primatelj, a desna davatelj. Vjeruje se da ako vam trne dlan desne ruke, imat ćete uskoro izdatak, a lijeve ruke dobitak. No, to je tradicionalno pučko vjerovanje (čitaj praznovjerje).

Brojni stručnjaci koji proučavaju ljudsko ponašanje tvrde da nisu samo oči ogledalo duše, nego i ruke ogledalo sugovornika. Ukoliko osoba s kojom razgovarate dlanove ruku okreće prema sebi možete biti sigurni da vam nešto taji i da vam se želi prikazati drugačijom nego što zaista jest. No, ako su dlanovi okrenuti prema sugovorniku to otkriva iskrenost. Palac predstavlja volju, ego i logiku. Dug i snažan palac otkriva snažan karakter, osobu koja vjeruje u sebe, u svoju volju i mogućnost mijenjanja vlastite sudbine. Osobe s takvim palcem su rođeni lideri. Kut između kažiprsta i palca u opuštenom stanju odaje vašu osobnost. Kut od oko devedeset stupnjeva govori da ste dobrog srca, velikodušni. Manji kut ukazuje na povećanu opreznost, racionalnost i sumnjičavost. Prstenjak govori o vašoj povezanosti s obitelji. Srednji prst ima utjecaja na emotivnost. Pritisnemo li jagodice palca i srednjih prstiju, tako da njima napravimo kružnice i koncentriramo li se na njihovu energiju, pomoći će nam kontrolirati emocije. Vrhovi prstiju mogu otkriti neke osobine. Kvadratični pokazuju praktičnu osobu. Zašiljeni su uobičajeni kod neovisnih osoba, a ovalni vrhovi prstiju odaju impulzivnost.

Osim toga prsti su i dobro oruđe, recimo za šminkanje. Visažisti tvrde da ćete ako se šminkate prstima umjesto četkicama izbjeći dojam pretjerane našminkanosti, izgledat ćete mlađe i svježije. Kažiprstom nanosite tekući puder na lice. Srednjim prstom ruž i sjenilo za oči. Mali prst je najbolji za precizne pokrete poput nanošenja korektora na sitne mrljice i prištiće, a prstenjak je idealan za prekrivanje podočnjaka. Srednjim prstom i kažiprstom istovremeno nanosite rumenilo na jagodične kosti. Naravno da su primarne funkcije ruku u pojedinim granama kao što su medicina, glazba, graditeljstvo...i brojne druge. Pa i evolucija tvrdi da je čovjek prestao biti majmunom kada je uzeo alat u ruke.

Nerijetko su baš ruke sastavni dio stihova, motivi u romanima, pridaje im se simbolističko značenje, sastavnice su gnoma, izreka, sentenca i poslovice. Primjeri su brojni: od književnih djela do najnovijih pop i punk ostvarenja. U moru primjera ističemo:

- Rundekove **Ruke** pokazuju kako ovaj glazbenik ima još štošta za ponuditi svojim obožavateljima. Kaže on: „ Ne boj se buke/ to što svira, to su **ruke**...“
- Mile Kekin i Hladno pivo također se tematski vežu na ruke u jednoj od najnovijih pjesama : „Maknite ruke s mog volana“ (Ezoterija) gdje su ruke u konotativnom tj. prenesenom značenju – pustite me da živim svoj život
- Poznati riječki glazbenik Damir Urban napisao je pjesmu pod nazivom Ruke

tisuće malih bogova silaze noćas skriveni u kišnim kapima
na moje lice padaju kao da se igraju života u koraku
smišljam pravu riječ za ono što se naziva hod zatvorenih očiju
među prste zapetljan zadnje cigarete dim čuva me od mene samoga
a ja.. ruke prodajem prvom što me dotakne i udari poljupcem...
a ja.. ruke prodajem prvom što me dotakne i udari poljupcem...
tisuće malih bogova silaze noćas skriveni u kišnim kapima
na moje lice padaju kao da se igraju života u koraku
a ja.. ruke prodajem prvom što me dotakne i udari poljupcem...
neka mi..
neka mi vjetar s juga osmijeh vrati na lice kao da me nikad nije..
nije bilo tu..
neka mi..
neka mi vjetar s juga osmijeh vrati na lice kao da me nikad nije..
nije bilo tu..
kao da me nikad nije bilo tu...

- Generacije osnovnoškolaca mučile su se s dekodiranjem Šenoinih arhaizama u romanu Čuvaj se senjske ruke
- Poznati hrvatski književnik Ranko Marinković napisao je simbolističku novelu Ruke u kojoj su glavni likovi Lijeva i Desna
- Poznati hrvatski kantautor Oliver Dragojević također je uglazbio stihove na motiv ruke.

Tvoje ruke

Ruke su tvoje moja sudbina
ko ptice slijeću na prozor moj
Kad padne noć razgovaram s njima
osjećam miris i dodir tvoj

Ruke su tvoje moja sudbina
iz druge sobe navire zvuk
zatvaram oči i dajem se njima,
svjedok tišine, pa onda muk

Ruke i ti prate me oduvijek, zauvijek
prate me, znaj, tvoje ruke kroz život moj i tvoj

Ruke su tvoje moja sudbina
čvrste i snažne kazuju put
i bezbroj drugih jedino njima
spremno bih dao sav život moj

Ruke i ti prate me oduvijek, zauvijek
prate me, znaj, tvoje ruke kroz život moj i tvoj

Ruke su tvoje moja sudbina,

anđeo čuvar kazuje put i prate,
prate, prate me...

- Jedna od najkarizmatičnijih hrvatskih pjesnikinja Vesna Parun piše antologijsku pjesmu Ti koja imaš nevinije **ruke** od mojih
Ovo su samo sitni djelići književnih i glazbenih tekstova gdje su autori dali poseban naglasak na ruke. Brojni nisu spomenuti jer bi bilo nemoguće navesti sve umjetničke aspekte i umjetnike koji su na bilo koji način i u bilo kojem kontekstu rabili motiv ruke.

1. Denotativno značenje – doslovno značenje (definicija)

Ruke (lat. manus) su gornji ekstremiteti na tijelu čovjeka (ili majmuna). Ruke većinom imaju po pet prstiju, a prsti na rukama zaštićeni su od udaraca, povreda itd. noktima. Kod nekih ljudi na rukama (pa i na nogama) zna izrasti šesti prst. Ruke služe za hvatanje predmeta i upravljanja njima.

Malo je sisavaca i ostalih životinja koje imaju i služe se "rukama" za hvatanje predmeta, pa se služe drugim dijelovima tijela kao što su šape i kandže. Samo sisavci iz reda majmuna imaju prste. Ljudi imaju dvije ruke, a čovjekoliki majmuni i majmuni četiri, jer im i noge imaju palac koji je pokretan i može dohvatiti predmete.

Ljudi imaju pet prstiju. Palac je paralelan s ramenom i zato se lako može zarotirati za 90°. Ostali prsti (kažiprst, srednjak, prstenjak i mali prst) mogu se zarotirati za 45°. Čovječja ruka ima 27 kostiju.

2. Ruke u medicini

Medicinski gledano ruke su spoj kostiju, mišića, tetiva, kože, žila. Podatci govore da u ruci postoje 27 kostiju i to:

Čunasta kost (lat. os scaphoideum) je kost koja se nalazi u proksimalnom redu kosti pešća, smješten najlaterlanije. Čunasta kost je uzglobljena na svojoj proksimalnoj površini sa palčanom kosti, a na medijalnoj površini sa polumjesečastom kosti i sa glavicom glavičaste kosti (lat. capitulum ossis capitati).

Distalna strana ima zglobne površine za distalni red, tj. trapeznu i trapezoidnu kost. Palmarna i dorzalna strana kosti služe kao hvatište i polazište različitih sveza (ligamenata) i mišića.

Polumjesečasta kost (lat. os lunatum) je kost koja se nalazi u proksimalnom redu kosti pešća, smještena između čunaste kosti i trokutaste kosti.

Gornja ploština kosti uzglobljena je s palčanom kosti, a donja s glavičastom kosti i kukastom kosti. Lateralna i medijalna ploština sadrže zglobne površine za susjedne kosti (lateralna za čunastu, a medijalna za trokutastu).

Dorzalna i palmarna površina služe kao hvatište ligamenata (sveza).

Trokutasta kost (lat. os triquetrum) je kost koja se nalazi u proksimalnom redu kosti pešća, smještena između polumjesečaste kosti i graškaste kosti.

Trokutasta kost uzglobljena je sa graškastom kosti, polumjesečastom kosti i sa kukastom kosti (distalni red kosti pešća). Između lakatne kosti (lat. ulna) i trokutaste kosti nalazi se zglobni kolut (lat. discus articularis).

Graška kost (lat. os pisiforme) je kost nalik na zrno graška, koja se nalazi u proksimalnom redu kosti pešća, smještena najmedijalnije.

Graška kost je uzglobljena samo sa trokutastom kosti.

Trapezna kost (lat. os trapezium) je kost koja se nalazi u distalnom redu kosti pešća, smještena najlaterlanije. Trapezna kost, u smjeru proksimalnoprma distalno, se nalazi između čunaste kosti i prve kosti zapešća.

Gornja ploština kosti sadrži zglobnu ploštinu za čunastu kost, a donja ploština sadrži zglobnu ploštinu za prvu kost zapešća. S medijalne strana kost je uzglobljena s trapezoidnom kosti i manjim dijelom sa drugom kosti zapešća.

Na lateralnu stranu hvataju se ligamenti, a na palmarnu ligamenti i mišići. Na palmarnoj strani nalazi se mala kvržica trapezne kosti (lat. tuberculum ossis trapezii).

Trapezoidna kost (lat. os trapezoideum) je kost koja se nalazi u distalnom redu kosti pešća, smještena između trapezne kosti i glavičaste kosti.

Gornja ploština kosti uzglobljena je s čunastom kosti, a donja s drugom kosti zapešća (proksimalnim krajem). Medijalna ploština sadrži zglobne ploštine za zglob s glavičastom kosti, a lateralna za zglob s trapeznom kosti.

Palmarna i dorzalna strana služe kao hvatište sveza(ligamenata).

Glavičasta kost (lat. os capitatum) je kost koja se nalazi u distalnom redu kosti pešća, smještena između trapezoidne kosti i kukaste kosti.

Gornja ploština kosti uzglobljena je s polumjesečastom kosti, a donja ploština sadrži ploštine za zglobove sa 2., 3., i 4. kosti zapešća.

Medijalna ploština uzglobljena je s kukastom kosti, a lateralna s čunastom kosti.

Palmarna i dorzalna ploština služe kao hvatište za zglobne sveze i mišiće.

Kukasta kost (lat. os hamatum) je kost koja se nalazi u distalnom redu kosti pešća, smještena najmedijalnije.

Gornja ploština uzglobljena je s polumjesečastom kosti, a donja sa 4. i 5. kosti zapešća. Medijalna ploština sadrži zglobnu ploštinu za zglob s trokutastom kosti, a lateralna za zglob s glavičastom kosti.

Dorzalna strana kosti služi kao hvatište zglobnih sveza, dok se na palmarnoj strani nalazi kukasti izraštaj (lat. hamulus ossis hamati).

Ovi suhoparni podatci nisu samo dokaz da je studij medicine iznimno zahtjevan, nego dokazuju kako je pojam tj. dio tijela koji svakodnevno rabimo iznimno složen i kompleksan sustav koji, u biti, vrlo malo poznajemo. Koliko bi laika uopće znalo da se unutar ruke nalaze navedeni dijelovi, a kamoli i njihove nazive, položaj i funkciju? A svaki dio je neizostavan za funkcioniranje sustava ruke u zdravstvenom smislu.

3. Ruke u religiji

Religije su uočile važnost uporabe onih simbola koji su najbliži čovjeku pa tako nalazimo i nevjerovatno široku rasprostranjenost simbola ruke.

Brojni rituali tri velike svjetske religije – islama, judaizma i kršćanstva – proistječu upravo iz navoda u njihovim svetim knjigama koji se odnose na ruke.

I u religiji ruke imaju značajnu ulogu. Neke od njih su:

- stavljanje zaručничkog prstena (simbolizira sklapanje svete zajednice – brak, povezanost, neraskidivost)
- svećenik u rukama podiže hostiju ili kalež s vinom (slavljenje Boga)
- slika sveca s podignutom rukom u blagoslov
- položaj ruku za vrijeme molitve

Najznačajnija je molitva, u kojoj vjernici koriste ruke kao izraz čistoće, pokornosti i spremnosti na predaju. Izvore polaganja ruku u znak blagoslova, prihvaćanja u religijsku zajednicu ili Božje zaštite, nalazimo i u Novom i u Starom Zavjetu. Polaganje ruke koristi se i za izlječenje bolesnih. Ljubljenje ruke, čin koji nalazimo, npr. u Katolika kod ljubljenja ruke ili prstena Pape ili kardinala, također proizlazi iz Biblije, a simbol je odanosti i iskazivanja časti. Konačno, polijevanje vode po rukama pokazuje spremnost na službu i pokornost. U knjigama Starog Zavjeta ruka se uglavnom spominje kao simbol Boga–njegove moći, kazne, zadovoljstva, ljubavi ili kudenja. Kada se spominje ljudska ruka, to je obično u kontekstu prinošenja žrtve Bogu, pokajanja ili grešnosti. Nalazimo brojne reference na Božji prst ili Božju ruku u smislu stvaranja – Božja je stvaralačka ruka. Ruka je simbol ljubavi koju Bog ima za čovječanstvo koje je stvorio. Pružanje ruke također je i čest simbol darežljivosti i milostinje. Pranje ruku je, s druge strane, znak očišćenja ili čistoće. Osim ovih značenja najpoznatije ruke u kršćanstvu su one iz Novog Zavjeta, Isusove razapete ruke, simbol patnje i raspeća za spas čovječanstva. Otuda i čin križanja desnom rukom u kršćanskoj crkvi, kao simbol posvećenja Bogu i sjećanja na njegovu žrtvu.

RUKE U MOLITVI

Često među članovima karizmatske obnove ili kod protestanata na susretima i slavljinama vidimo da dižu ruke prema gore, prema nebu. Izraz je to potpunog predanja i iskazivanja slave Bogu. Mnogi tekstovi i psalmi nam govore o tome...

U Svetom pismu nalazimo puno primjera gdje se moli uzdignutih ruku:

“Tada Ezra blagoslovi Jahvu, Boga velikoga, a sav narod, podignutih ruku odgovori: Amen! Amen!” (Ez 8,6);

“Onija bivši veliki svećenik. čovjek dobar i čestit, skroman u ophođenju, blage ćudi, otmjen u govoru, od djetinjstva vičan svakoj kreposti, podigao je ruke i molio za svu židovsku zajednicu”. (2 Mak 15,12)

Podignute ruke prema nebu znak su cjelovitosti osobe koja se u molitvi obraća Bogu: “Tako ću le slaviti za života, u tvoje ću ime ruke dizati”: (Ps 63,5; 141.2) Zanimljivo je da se u hebrejskom jeziku riječ ‘hvala’ (todah) izravno odnosi na riječ “ruka”, Kad ruke pružamo

prema Bogu, time mu govorimo: "Hvala! Hvala ti što si nam poslao svoga Sina Isusa Krista da bude s nama Bog".

U Starom zavjetu, podignute ruke u molitvi su znak obraćanja Bogu. Imamo predivan primjer zagovorničke molitve Mojsija, posrednika između Boga i zajednice:

"I dok bi Mojsije držao ruke uzdignute. Izraelci bi nadjačavali ; a kad bi ruke spustio, nadjačavali bi Amalečani. (izl 17,11) Sveti su Oci voljeli uspoređivati taj Mojsijev stav s Isusovim podignutim rukama na križu. Svojim raširenim rukama Isus slavi Oca i grli cijeli svijet.

Knjiga psalama je poput biblijske pjesmarice u kojoj se Bog često štuje pljeskanjem i podizanjem ruku. Tako u Psalmu 47.1-2 čitamo: ..Narodi svi plješćite rukama, klićite Bogu glasom radosnim. Jer Bog je to -svevišnji. strašan. kralj velik nad zemljom svom!"

Pljeskanjem i podizanjem ruku obznanjujemo neopisivo veličanstvo našega Kralja.

Davidov odgovor na Božju ljubav i vjernost opisan je u Psalmu 63,5: ..Tako ću te slaviti za života. u tvoje ću ime ruke dizati! U Psalmu 141,2 David opisuje gestu slavljenja Boga:

..Podizanje mojih ruku nek' bude ko prinos večernji. U Psalmu 143,6 David opisuje drugačiji položaj svojih ruku, koje izražavaju njegovu čežnju za Bogom: ..Ruke svoje za tobom pružam, duša moja ko suha zemlja za tobom žeđa!" Podizanje naših ruku čin je kojim prepoznamo Božju veličinu. Širenje naših ruku pokazuje našu čežnju da primimo od Boga sve što nam želi dati. Kad je kralj Salomon slavio dovršetak izgradnje hrama, prilikom svečanosti posvete hrama, širom je raširio ruke i naglas zahvaljivao Bogu. (usp. I Kr 8.22) Čovjek u molitvi podiže oči prema nebu, s podignutim rukama, u pouzdanju se obraća Bogu Ocu koji nije dalek već mu je jako blizak. Danas se mnogi čude i mašu glavama kad vide vjernike kako dižu ruke u molitvi.

Međutim, u prvoj kršćanskoj zajednici takva gesta bila je normalna pojava. Vjernici su dizali ruke prema nebu gdje Bog stoluje s velikom jednostavnošću i ljubavlju. To nam svjedoče brojne naslikane freske u crkvama i katakombama. Da su kršćani molili uzdignutih ruku svjedoče nam brojni pisci iz tog vremena. Tako Klement Rimski kaže: "Približimo se Bogu u svetosti duše, podižući ruke čiste i neokaljane ..." Također sveti Ciprijan. Ivan Krizostom. Ambrozije svjedoče o molitvama kršćana uzdignutih ruku. Koncil u Niceji 325. godine izričito je istaknuo ovu zapovijed:

"Dizati ruke prema nebu znači predati cijelo naše biće Gospodinu koji daje život": Bog nam je dao ruke da ih dižemo njemu na slavu." Jedan od najčešćih prikaza ruku u kršćanskoj umjetnosti, uz Kristovo raspeće, onaj je koji nam govori o rukama kao simbolu očišćenja, skidanja odgovornosti, kada Poncije Pilat traži vodu da opere ruke. U kršćanskoj umjetnosti pojavili su se i neki simboli ruku koji ne proistječu direktno iz svetih knjiga. Tako na umjetničkim slikama, freskama u crkvama, na ikonama i vitražima, nalazimo prikaze svetaca ili biblijskih likova koji nam rukama pokušavaju nešto poručiti. U umjetnosti ranog kršćanstva, u 6. stoljeću, nalazimo podignutu desnu ruku s pruženim prstima, ali tako da joj se četvrti prst i palac dodiruju. Stvaranje Adama (Stvaranje čovjeka) Michelangela Buonarrotija jedan je od devet prizora na najvišem dijelu svoda Sikstinske kapele. Ta freska je danas jedna od najprepoznatljivijih slika na svijetu.

4. Ruke u komunikaciji

Ruke su sastavni dio komunikacije, bilo verbalne, bilo neverbalne. Brojna je njihova uporaba – od govora nijemih, prometnih znakova do raznih neverbalnih gesta ili tekstualne sinonimije i polisemije.

4.1. Znakovni jezik

Što je to znakovni jezik?

Prema Jerku Banu

Krenemo li od činjenice da je komunikacija izmjena informacija, i ako si posvjestimo iskustvo komunikacije iz svakodnevnog života dolazimo do zaključka da ljudi komuniciraju na više različitih načina i razina. Prosječni čovjek u komunikaciji najviše koristi govorni jezik, ali prenošenju informacije ne sastoji se samo u izgovaranju riječi, već i u mimici, gestikulaciji i drugim pokretima tijela koji uključuju znakove i simbole. Mahanje rukom u znak pozdrava, prijeteće mahanje kažiprstom, gore uzdignut palaca samo su neki primjeri. Sasvim je normalno da čovjek gestikulira i da koristi poznate znakove i simbole, te “pomoćne” pokrete ruku i cijelog tijela da se bolje izrazi. Jeste li ikada pokušali objasniti kako se veže čvor na cipeli sjedeći na rukama? Jeste li ikad ikome uspjeli objasniti što su to spiralne stepenice držeći ruke u džepovima? Jeste li ikada vidjeli prometnika koji se ne koristi znakovima? Jeste li vidjeli burzovne mešetare kako se sporazumijevaju u prepunoj dvorani?

Sve su to primjeri iz svakodnevnice “običnih” ljudi i profesionalaca. I svi tu primjeri prihvaćaju se kao nešto normalno i redovito. Jeste li, međutim, ikada vidjeli dvije osobe kako razgovaraju na znakovnom jeziku? Možda ste na televiziji vidjeli tumača za osobe oštećena sluha? Ako ste pažljivije promatrali možda ste uočili neke znakove i pokrete ruku koji su vam se činili razumljivim, možda ste pomisli da je riječ o nekoj vrsti pantomime. Znakovni jezik, međutim, nije pantomima, iako joj je u nekim segmentima sličan.

“Pravi” znakovni jezik je jezik koji se sastoji od pokreta ruku i tijela, izraza lica, ručne abecede i znakova. Ovaj jezik ima vlastitu gramatiku i sintaksu koja se razvila neovisno o govornom jeziku. U stručnim krugovima već se nekoliko godina govori: “Kao što znamo, znakovni jezik ima vlastitu gramatiku i sintaksu koja se razvila neovisno o govornom jeziku”, ali puno “običnih” ljudi (i poneki “stručnjak”) imaju drukčije mišljenje. Naime, postoji i mišljenje da je znakovni jezik inferioran u usporedbi s govornim jezikom i da nije dostatan za dobru komunikaciju. Često se takvo mišljenje zasniva na predrasudama i ideologijama.

Je li znakovni jezik univerzalan?

Nije. Postoji, međutim, međunarodni znakovni jezik, gestuno, koji se gotovo isključivo koristi na međunarodnim susretima gluhih. Među pojedinim nacionalnim znakovnim jezicima postoje manje ili veće sličnosti, ali svaki je znakovni jezik različit slično kao što su različiti i svi "govorni" jezici.

Hrvatski znakovni jezik

Pretpostavlja se da u svakoj naciji u kojoj postoje barem u nekoj mjeri organizirane veće skupine gluhih osoba postoji i nacionalni znakovni jezik. U Hrvatskoj se koristi znakovni jezik koji ima regionalnih razlika, ali je u svojoj strukturi i u najvećem broju znakova jednak u cijeloj zemlji. Hrvatski znakovni jezik (za sada) nije standardiziran. Možemo li onda govoriti o hrvatskom znakovnom jeziku? Neki stručnjaci zastupaju mišljenje da se ne može govoriti o znakovnom jeziku u punom smislu ukoliko taj jezik nije standardiziran i/ili da je leksički obrađen, tj. da postoji rječnik konkretnog znakovnog jezika. Tu bi se moglo postaviti sljedeća pitanja: gdje se pronalazi taj jezik koji se standardizira? Je li taj jezik postojao i prije standardizacije ili je tijekom standardizacije "stvoren"? Čini se da je u slučaju standardizacije prikladnije govoriti o službenom znakovnom jeziku, nego o nacionalnom znakovnom jeziku. U nas je posljednjih nekoliko desetljeća prevladavao isključivi oralizam koji je uzrokovao stagnaciju u svekolikom razvoju kulture gluhih, pa i razvoja znakovnog jezika.

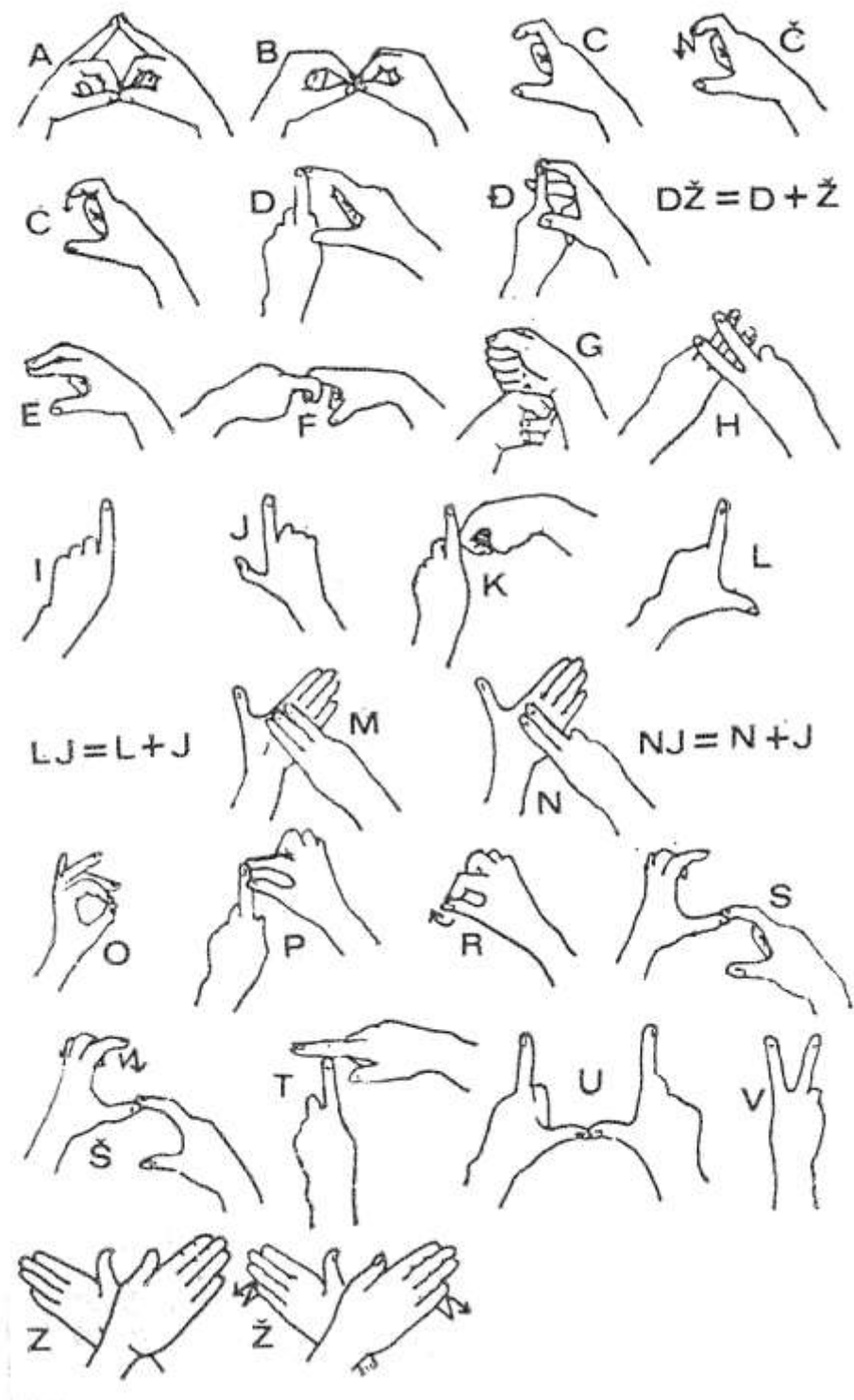
4.2.

Znakovni jezik za bebe

Znakovni jezik za bebe, Baby Signs®, razvijen je od strane Dr. Acredolo i Dr. Goodwyn, profesorica psihologije na kalifornijskom sveučilištu Davis. Rezultati istraživanja pokazali su da znakovni jezik koji su razvile pomaže položiti čvrste temelje učinkovite komunikacije, koja će ostati s djecom dugo nakon što progovore i "nestane" znakovni jezik. Sposobnost djeteta da učinkovito komunicira dovodi do uspjeha u školi, na poslu i u privatnom životu. U trenutku kada se dječji umovi razvijaju ubrzano, umijeće komuniciranja jača dječje samopouzdanje i olakšava odnos s drugom djecom i odraslima. Rezultat svega je napredna emocionalna inteligencija i iznadprosječne komunikacijske vještine. Zanimljivo je da u svojoj knjizi Neverbalna komunikacija u ljudskoj interakciji autori Knapp i Hill istražujući znakovno sporazumijevanje među malom djecom dolaze do podatka da djeca ne prepoznaju pokret rukom „lud“ jer nemaju razumijevanje tog pojma

4.3. Primjer kodiranog znakovnog jezika

Slika 1,

4.4. Ruke u neverbalnoj komunikaciji

Neverbalna komunikacija dio je sustava govor tijela, tj. gesta i grimasa. U svakoj zemlji postoje pojedina značenja, ali nerijetko nailazimo na isto značenje unutar niza zemalja. Neverbalna komunikacija dijelom pomaže u verbalnoj komunikaciji i pojačava emocije tipa prijetnje, uzbuđenja, straha i sl., a samo rukama ili rukama potkrijepljenim grimasama možemo sugovorniku prenijeti jednostavne poruke.

Postoji niz pokreta rukama kojima iskazujemo vrlo rječitu prijetnju poput „ubit ću te“, „zadavit ću te“, „gubi se“, a Hrvati posjeduju nekoliko rječitih neverbalnih vulgarizama psovki poput srednjeg prsta i varijacija s njim te podizanja podlaktica prema gore. U zadnje vrijeme predmet je brojnih istraživanja i studija. Tako u svojoj knjizi Neverbalna komunikacija u ljudskoj interakciji autori Mark L. Knapp i Judith A. Hall istražuju utjecaj i vrste neverbalne komunikacije na ponašanje osoba koje komuniciraju. Unutar studije cijelo poglavlje posvećeno je učinku dodira na ljudsku komunikaciju, kategoriziranju oblika dodirivanja te značenju i učincima interpersonalnog dodira. Tako autori razlikuju svjesno i nesvjesno dodirivanje. Predmet ovog rada jest svjesno dodirivanje u neverbalnoj komunikaciji ili, po autorima, parajeziku. Navodimo najčešće primjere neverbalne komunikacije rukama.

1. Tabela 1.

Gesta	Opis geste	Značenje geste
	palac okrenut prema gore palac okrenut prema dolje	dobro napravljeno, u doba Rima carev znak gladijatoru – život loše obavljeno, u doba Rima carev znak gladijatoru - smrt
	srce	iskazivanje osjećaja - ljubav
	stisnuta šaka	iskazivanje osjećaja – prijetnja, ljutnja, bijes, agresivnost, zagroziti se nekome
	rukovanje	Rukovanje postoji od kada je i civilizacije, a danas se koristi kao način da se iskaže poštovanje, osjećanje, sporazum, dogovor ili jednostavno pozdrav

	<p>molitva</p>	<p><i>Molitva</i> je iskrena želja duše, izgovorena ili neizgovorena; upućena Bogu</p> <p>u svakodnevnom životu gesta kojom se poručuje sugovorniku da prestane ili traži poštuda</p>
	<p>kažiprst prislonjen na usta, često praćen uzvikom pst ili šššššššššššššš</p>	<p>gesta kojom se od sugovornika traži šutnja ili neverbalna poruka kojom zahtijevamo smanjivanje razine buke</p>
	<p>podignut kažiprst i srednji prst u obliku slova v</p>	<p>victory – pobjeda, gesta kojom označavamo pobjedu, zadovoljstvo učinjenim</p>
	<p>podignuta ruka koja se giba lijevo-desno ili gore-dolje</p>	<p>mahanje, pozdrav</p>
	<p>dva prsta podignuta u zrak (kažiprst i srednji prst)</p>	<p>slična gesta kao i gesta victory, gesta je kulturni znak hippy pokreta i rabi se u značenju peace – mir</p>

	<p>kažiprst podignut u zrak, često pomican naprijed-nazad</p>	<p>priprijetiti nekome, zagroziti se</p>
	<p>uzdignut srednji prst</p>	<p>vulgarna gesta, ekvivalent vulgarizmu hrvatskog jezika j*** se</p>
	<p>ruka na ustima</p>	<p>iznenađenje, gesta koja sugerira da se osoba iznenadila, rekla nešto što nije smjela, emotivna reakcija</p>
	<p>spojeni palac i kažiprst, ostali prsti u zraku</p>	<p>nešto odlično, izvrsno, perfektно</p>
	<p>rukoljub</p>	<p>pozdrav, romantična gesta, galantno udvaranje, gesta i termin koji odlaze u historizme</p>

	<p>prekriženi srednji prst i kažiprst</p>	<p>znak protiv uroka, „za sreću“</p>
	<p>uperiti kažiprst</p>	<p>pokazivati, ukazivati na nešto, markirati, u nekim zemljama smatra se nekulturnim</p>
	<p>ruke na ustima</p>	<p>iznenađenje, spontana reakcija „izletjelo mi je“</p>
	<p>ruke na ušima</p>	<p>ne mogu to slušati</p>
	<p>uzdignuti kažiprst i mali prst, ostali prsti prislonjeni uz lice</p>	<p>nazovi me, telefoniraj</p>

	<p>uzdignuti mali prst i kažiprst</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Volim te - Rock - Rogovi (rugaње)
	<p>dlan okrenut prema sugovorniku, prsti prema gore</p>	<p>stop</p>
	<p>kažiprsti iznad ušiju usmjereni u zrak</p>	<p>rogovi (pogrdno, nerijetko označavaju sugestiju na preljub)</p>
	<p>udarac sugovornika dlanom</p>	<p>daj pet – high five suvremeni pozdrav, odlično obavljeno</p>

	<p>ruke ispružene prema sugovorniku</p>	<p>poziv u zagrljaj, prijateljska gesta</p>
	<p>palac prekrižen kroz kažiprst i srednji prst</p>	<p>figa, ruganje, blaža inačica uzdignutog srednjeg prsta</p>
	<p>kažiprst i srednji prst upereni na govornikove oči</p>	<p>gledaj me, ako govornik prste okrene na sugovornika, poruka se mijenja u značenje – gledam te</p>
	<p>kažiprstom rađeni krugovi</p>	<p>lud</p>
	<p>trljati dlan</p>	<p>zadovoljstvo</p>

	<p>udarati dlanom u dlan</p>	<p>pljesak, odobravanje</p>
	<p>prekrižene ruke</p>	<p>ne želim imati posla s time, završio sam</p>
	<p>dlanovima oblikovano slovo t</p>	<p>time out, stani, pauza</p>
	<p>kažiprst prema sugovorniku, palac u zrak</p>	<p>revolver pucanj – prijetnja mangupski pozdrav kombiniran uz namigivanje</p>
	<p>trljanje kažiprsta, palca i srednjeg prsta</p>	<p>novac</p>

	<p>kažiprst pomican prema govorniku</p>	<p>dođi, poziv</p>
	<p>spojeni mali prsti dvaju ruku</p>	<p>zajedništvo, suradnja</p>
	<p>raširene ruke</p>	<p>čuđenje, nemoć</p>
	<p>začepljen nos</p>	<p>smrad</p>
	<p>govornik grize šaku</p>	<p>očaj, strah</p>
	<p>dlanovi na licu, otvorene oči</p>	<p>šok, nevjerica</p>

	<p>dlanovi na čelu</p>	<p>briga, glavobolja</p>
	<p>dlanovi na glavi</p>	<p>očaj, šok</p>
	<p>zasukati rukave</p>	<p>prijetnja fizičkim obračunom primiti se posla</p>
	<p>zračni poljubac</p>	<p>iskazati nekom naklonost, vrsta pozdrava</p>

	<p>spajati palac i ostale prste</p>	<p>bla bla bla puno pričati</p>
	<p>zadignuti ovratnik uz zavodljivi pogled</p>	<p>zavođenje</p>
	<p>mahati rukom gore dolje</p>	<p>ljutnja, prijetnja, groziti se nekome</p>

	<p>mahati rukom gore dolje</p>	<p>pozdrav</p>
	<p>palac i kažiprst blizu jedan drugoga</p>	<p>količina (malo)</p>
	<p>svi prsti spojeni i dignuti u zrak</p>	<p>količina (puno, gužva)</p>
	<p>spojene ruke prislone uz glavu</p>	<p>idem spavati</p>
	<p>ruka na laktu, druga ruka podignuta u zrak</p>	<p>vulgarizam istog značenja kao i srednji prst</p>

	ruka podignuta u zrak	pobjeda, navijanje
	gladiti bradu	nešto odlično

4.5. Ostala neverbalna komunikacija

Ruke u komunikaciji koriste razni profili zanimanja gdje su one sastavni dio sustava, Npr. u prometnoj signalizaciji gdje nema svjetlosnih signala, tj. policajcu prometniku, ruke su osnovno sredstvo za rad. Dirigent rukama komunicira sa zborom i orkestrom. U vojnim i obavještajnim službama te mornarici nerijetko se rabi sustav komunikacije zastavicama gdje su ruke te koje signaliziraju i podižu zastavice. Primjeri su brojni, no ipak je za najširu uporabu karakteristična prometna komunikacija. Nema novopečenog vozača koji nije, polažući vozački ispit, morao savladati i prometne znakove.

4.6. Prometni znakovi

predznak za ručno upravljanje prometom

Kako bi se sudionici u prometu kretali bez poteškoća, osmišljeni su razni simboli koji izriču zabrane, naredbe ili obavijesti. U nekim situacijama regulator prometa je prometni policajac koji signalizacijom ruku izriče jedno od navedenog. Pravilnik o znacima što ih sudionicima u prometu na cestama daju ovlaštene osobe izriče njihovo značenje s kojim moraju biti upoznati svi sudionici u prometu, a temelji se isključivo na gestama ruku.

O tome svjedoči i članak pravilnika o cestovnom prometu:

PRAVILNIK

o znacima što ih sudionicima u prometu na cestama
daju ovlaštene osobe

Članak 3.

Znaci što ih ovlaštene osobe daju rukama i položajem tijela za sudionike u prometu znače:

- 1) desna ruka podignuta okomito s otvorenom šakom, dlanom prema lijevo - znači obvezno zaustavljanje za sva vozila ispred raskrižja i zabranu prelaza kolnika za pješake. Znak iz točke 1) ovoga članka znači zabranu prolaza za sva vozila, osim onih koja se u trenutku kada je znak dan, ne mogu na siguran način zaustaviti;
- 2) desna ruka podignuta okomito s otvorenom šakom, dlanom prema naprijed, na cesti izvan raskrižja, kada se ovlaštena osoba nalazi na kolniku - znači obvezno zaustavljanje za sva vozila prema kojima je dlan okrenut;
- 3) desna ruka vodoravno predručena s otvorenom šakom, dlanom prema lijevo - znači zabranu prolaza za sve sudionike u prometu čiji smjer kretanja siječe smjer ispružene ruke;
- 4) lagano mahanje rukom - dolje vodoravno odručenom ili predručenom rukom s otvorenom šakom, dlanom okrenutim prema dolje - znači da vozač u čijem se smjeru daje ovaj znak mora smanjiti brzinu kretanja vozila;
- 5) vodoravno predručena ruka savijena u laktu s otvorenom šakom, i kružno kretanje podlaktice i šake - znači da vozač u čijem se smjeru daje ovaj znak mora ubrzati kretanje vozila;
- 6) vodoravno odručena ili predručena ruka s dlanom otvorene šake usmjerenim prema određenom sudioniku u prometu - znači da se taj sudionik obvezan zaustaviti;
- 7) tijelo u normalnom stojećem stavu ili tijelo u tom stavu s rukama vodoravno odručenim - znači da se sudionici u prometu koji dolaze iz smjera u kojem su okrenuta leđa odnosno prsa ovlaštene osobe moraju zaustaviti, a sudionici koji dolaze s bočnih strana te osobe imaju pravo prolaza.

Ruke su također vrlo bitne u samom upravljanju prometnih vozila - rukovanje upravljačem (položaj tijela i ruku,), papučicom spojke i akceleratora. Ali tu se otvara cijela podkategorija sustava – uloga ruku u obavljanju svakodnevnih poslova i djelatnosti.

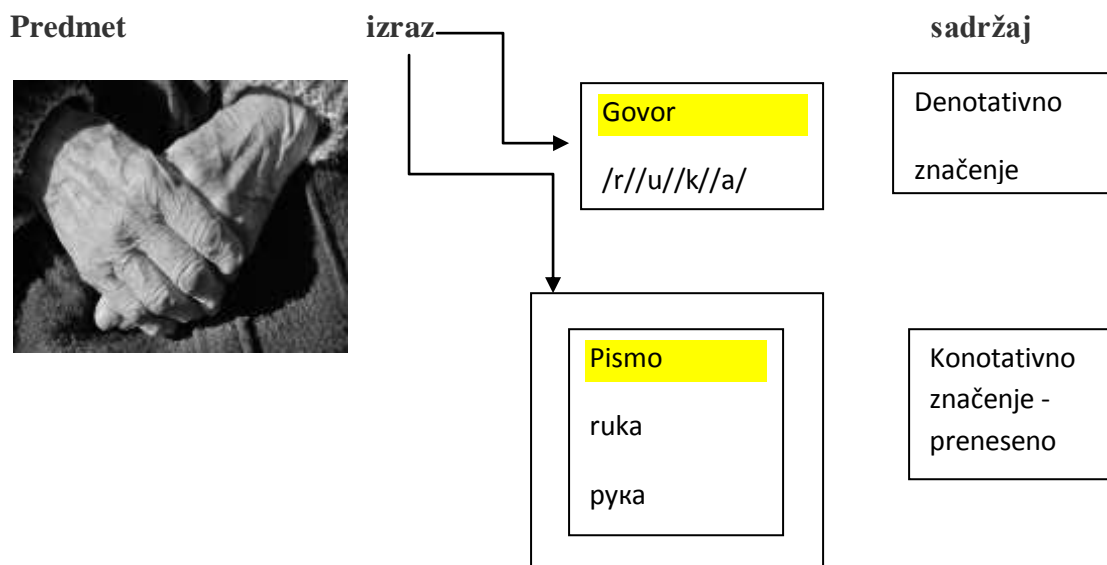
5. Ruke u verbalnoj komunikaciji

5.1. Denotat

U jezičnom smislu ruke se kao predmet (pojam) ostvaruju u izrazu i sadržaju. Izraz čine sami fonemi ili glasovi tj. zvukovni i pisani ostvaraj. Na području zvukovnog ostvaraja ruke se ostvaruju kao četiri glasa: zvonačnik r, otvornik u, zatvornik k i otvornik e. Na grafemskom planu izraza ruke se ostvaruju u pismu tj. nizanjem grafema pojedinog pisma. U Republici Hrvatskoj to je latinica, ali u pojedinim manjinskim školama i ćirilica.

Na sadržajnom planu ruke se javljaju u denotativnom tj. doslovnom, prvotnom, ishodišnom sadržaju – osnovnom. Taj se sadržaj zbog utjecaja polisemije tj. višeznačnosti hrvatskog jezika može realizirati kao konotativan tj. u prenesenom značenju.

Dijagram 1.

5.2 . Konotativno značenje leksema ruke

Leksem ruke jest punoznačnica, imenica ženskog roda. Deklinira se po deklinaciji vrste e.

Gledajući hiperonimijski odnos riječi, hiperonim leksema ruke bio bi udovi, a kohiponim prst, dlan i sl. Antonim od leksema ruka bio bi noga, homonim npr. ruke kao dio krovnih greda dok bi sinonimska bliskoznačnica bila gornji ekstremiteti. Ruke kao leksem dolaze u prenesenom značenju kao frazemi u obliku sintagmi i poslovice, a nerijetko kao motiv u

metafori ili kao sastavni dio metonimije gdje podrazumijevaju cijelu osobu. U tablici 2. navedeni su česti primjeri motiva ruke (i pripadajućih dijelova kao što su prsti, šaka i sl.) unutar komunikacije u prenesenom značenju.

5.2. Primjeri konotativnih značenja leksema ruke

Tablica 2.

sintagma/izreka	značenje sintagme/izreke
baršunaste ruke	meke ruke, nježne kože
bit u dobrim rukama	imati nekoga tko se dobro brine za nas
blage ruke/nježne ruke/majčine ruke	simboliziraju nježnost
blago ruci, koja je vrijedna	lako onome tko zna raditi, tko je vrijedan
bolje vrabac u ruci, nego golub na grani	poznata narodna poslovice, koju nalazimo u brojnim jezicima svijeta, samo u nešto izmijenjenim oblicima. Odnosi se na to da je bolje da čuvamo ono malo što imamo, nego da težimo za nečim većim, do čega nam je gotovo nemoguće doći.
čarobne ruke	izrazita vještina (glazba, medicina, ručni rad...)
dati nekome mali prst, a on bi cijelu ruku	odnosi se na to da ako nekome učinimo nešto dobro, od nas bi mogao tražiti još više, nikad mu nije dosta
desna ruka	pomagač
dići ruku	udarati ili tući drugu osobu
dignuti ruke	odustati
dočekati raširenih ruku	izraziti nekome dobrodošlicu
dok trepneš dlanom o dlan	za čas, brzo
dobiti po prstima	biti opomenut
dvije lijeve ruke	nespretnost
hladne ruke	emocionalna hladnoća, hladnokrvnost
ići na ruku	pomagati, ugađati nekome
ići od ruke	dobro i glatko napredovati
ide mu sve od ruke	u svemu je dobar
imati duge prste	krasti
imati sve konce u rukama	držati stvari pod kontrolom
imati u šaci	imati potpunu kontrolu nad nekim, znati nešto o nekome i ucjenjivati ga
iz druge ruke	preko drugog izvora
iz prve ruke	doznati nešto od originalnog izvora
iz ruke u ruku	od čovjeka do čovjeka
izvan mojih ruku	izvan mojih mogućnosti
iscjeliteljske ruke	odnosi se na svece i čuda, mogućnost liječenja u teškim slučajevima

jesti iz ruke	biti pripitomljen, smiren
kad se male ruke slože	sloga
kao kap vode na dlanu	čuvati nešto dragocjeno
kao prsti jedne ruke/kao prst i nokat	slagati se
kliziti iz ruku	bježati, nestajati
ključ u ruke	dobiti stan
Koji istinu gudi, s gudalom ga po perstih biju	loše prođe onaj tko govori istinu
Kovač zato klešte ima, da ruke ne opeče	alat služi da bi olakšao posao
krvave ruke	zločin
lijeva ruka, desni džep	krađa
lomiti ruke	prijetnja
lomiti ruke/kršiti ruke	kršiti ruke, briga
lupiti šakom o stol	prijetnja, simbol šefovanja
ljepljive ruke/prsti	krađa
motati oko malog prsta	manipulirati nekime
na dohvata ruke	blizu
nevine ruke	nevinost
nemati sto ruku	nemogućnost obavljanja svih zadanih poslova
nije mrdnuo ni malim prstom	ne poduzimati ništa
nije pri ruci	nije blizu
ništa mu ne ide od ruke	nemogućnost dobrog obavljanja posla
ni z's stu ruk ne bi tu mogou naproavet	goranska poslovice, delnički idiom, nemoguć posao
odriješene ruke	moći napraviti po svome
oprati ruke	nemati ništa s tim
oprati ruke od nečega	izvući se od nečega
palac dolje	iz vremena gladijatorskih borbi – značio je smrt, danas u značenju loše
palac gore	iz vremena gladijatorskih borbi – značio je pobjedu, poštedu, danas se javlja u značenju odlično
pasti u ruke/šake	biti ulovljen u klopku, biti uhvaćen od nekoga tko nam ne želi dobro, tko nam želi nauditi
Podaj rukama , traži nogama	svaki posao radi onako kako spada i čime treba
poznaje ga kao vlastit dlan	izvrsno ga poznaje
predati u ruke	dati nekome nešto osobno
prekrižiti ruke	odustati od nečega, završiti
preuzeti odgovornost u svoje ruke	preuzeti odgovornost na sebe
prijeći u ruke	od jedne osobe do druge
pružiti ruku pomirbe	ponuditi nekome pomirenje
puna šaka brade	obilje
pune ruke	obilje
pune ruke posla	mного posla
Ruka koja daje iznad je ruke koja prima	turska poslovice, bolje je davati, nego uzimati

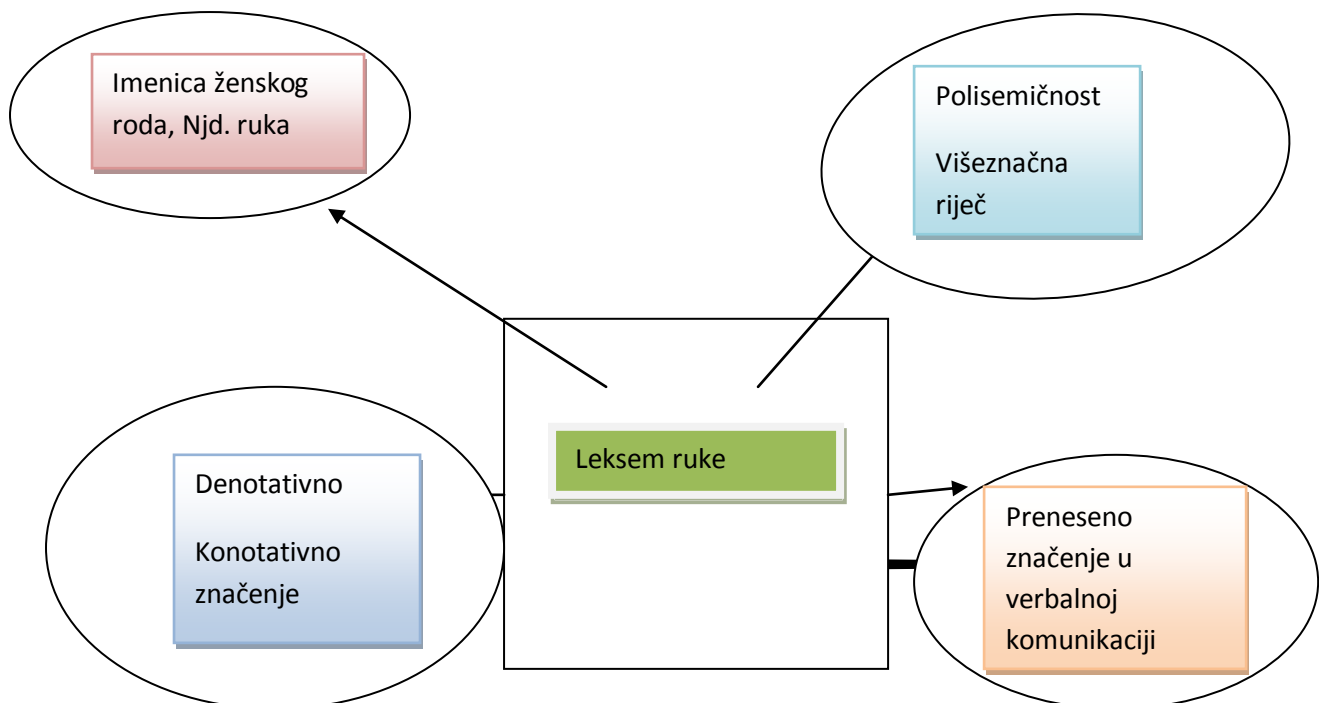
ruka ruku mijе	
ruka sudbine/prst sudbine	sudbina
ruke gore/ruke u zrak	veselje (na koncertu) odustati predaj se
Ruke možeš oprati, obraz nikako	drugi dio rečenice odnosi se na čast – ruke možeš oprati, ali ako okaljaš obraz, čast ne
ruke ti se pozlatile	izvrsno si to napravio
ruke uvis	predaj se
ruke vrijedne milijun dolara	vrlo vrijedne ruke – pripadaju nekom virtuozu, slikaru i sl.
sretne ruke	imati sreće
svugdje gurati prste	biti radoznao
široke ruke	darežljivost
teške ruke	nerado
tko rukama med miješa, onaj prste oblizuje	onaj tko nešto radi, uživa u plodovima svoga rada
trljati ruke	biti zadovoljan
tuđim rukama zmiје hvatati	iskoristiti druge za neki posao
U Boga su pune ruke	imati sve
u Božjoj ruci	nemogućnost utjecanja na događaje
U jednoj ruci nosi kamen, drugom pokazuј kruh	kineska poslovice – budi istovremeno i oprezan i prijateljskog ponašanja
umiješati prste u nešto	uplesti se u neku situaciju
usta su da zборе, ruke da tvore	neka svatko radi svoj posao
U ratara crne ruke, a bijela pogača.	poslovice-u poslu se isprlja, ali su plodovi posla vrijedni, ukusni
u rukavicama	oprezno
U tuđoj je ruci uvijek veći komad	ono što ima drugi, izgleda nam vrijednije od našeg
ugristi ruku koja ga hrani	biti zao prema dobročinitelju, nadređeno me
u mojim rukama	vlasništvo
uzeti sudbinu u svoje ruke	sam se pobrinuti za sebe
većinu u županiji osigurale ruke HSU i HSS	zastupnici
vrijedne ruke	slično što i vrijedne ruke - marljivost
zlatne ruke	napraviti nešto dobro, korisno, marljivost

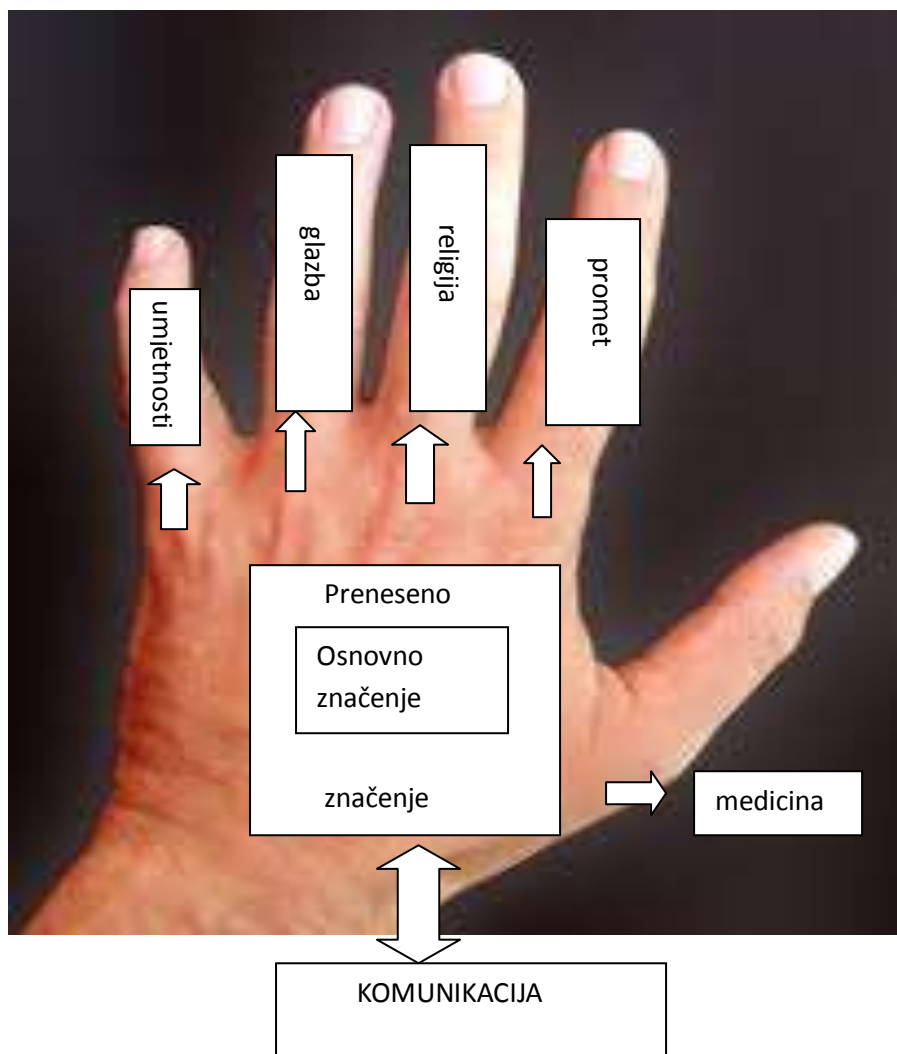
6. ZAKLJUČAK

Ruke su sustav u sustavu. Neizrecivo su važne za ljudsku egzistenciju i neraskidivo vezane uz čovjeka i segmente njegova djelovanja. Važnost ih čini predmetom istraživanja i studija tako su brojni autori proučavali ruke u različitim aspektima života. Mark L. Knapp i Judith A. Hall istražili su ulogu ruku u neverbalnoj komunikaciji, u svom znanstvenom radu SIMBOL RUKU. Razmatranja o pojavi i značaju simbola ruke u kontekstu svakodnevnice komunikacije Tijana Trako, tada studentica sociologije istražila je ruke kroz najvažnije segmente ljudskog života, znanstveni časopis Sustavi cijeli je svoj broj posvetio rukama, a kroz povijest svjedočimo da su ruke iznimno važan motiv i nadahnuće u brojnim umjetničkim djelima. U svom djelu Rude Hand Gestures of the World: A Guide to O... (Kindle Edition)autori Romana Lefevre i Daniel Castro razrađuju uvredljive i vulgarne geste u različitim zemljama i kulturama. Na internetskim stranicama <http://www.funtrivia.com/playquiz/quiz31230423c0d88.html> moguće je testirati svoje (ne)znanje o običajima i gestama u pojedinim zemljama jer neki pokreti rukom u našoj zemlji mogu u drugim zemljama imati posve drugo, pa i uvredljivo značenje.

Cilj je bio pokušati osmisliti ulogu ruku u komunikaciji: verbalnoj i neverbalnoj tj. dokazati da se leksem ruke javlja kao polisemičan u mnogo različitih oblika i značenja unutar hrvatskog jezika. Isto tako, same ruke sastavni su dio u neverbalnoj komunikaciji te postoji čitav neverbalni parajezik rukama čija smo najfrekventnija pojavljivanja pokušali rastumačiti. No, kako je svaki jezik pa i parajezik sklon neprestanom razvoju i promjenama, vjerujemo da već nastaju novi pokreti, znakovi i značenja. Na kraju krajeva, sasvim neznanstveno, ali znakovito, nije li se ljudska sudbina čitala iz dlana? Proizlazi da su ruke jedan od najznačajnijih dijelova ljudskog tijela, ali i jezično uspješno pariraju obogaćujući svojom polisemičnošću jezično bogatstvo hrvatskoga jezika.

Dijagram 2.
Jezični sustav ruke

Dijagram 3. (gore)
Sustav ruke – općenito

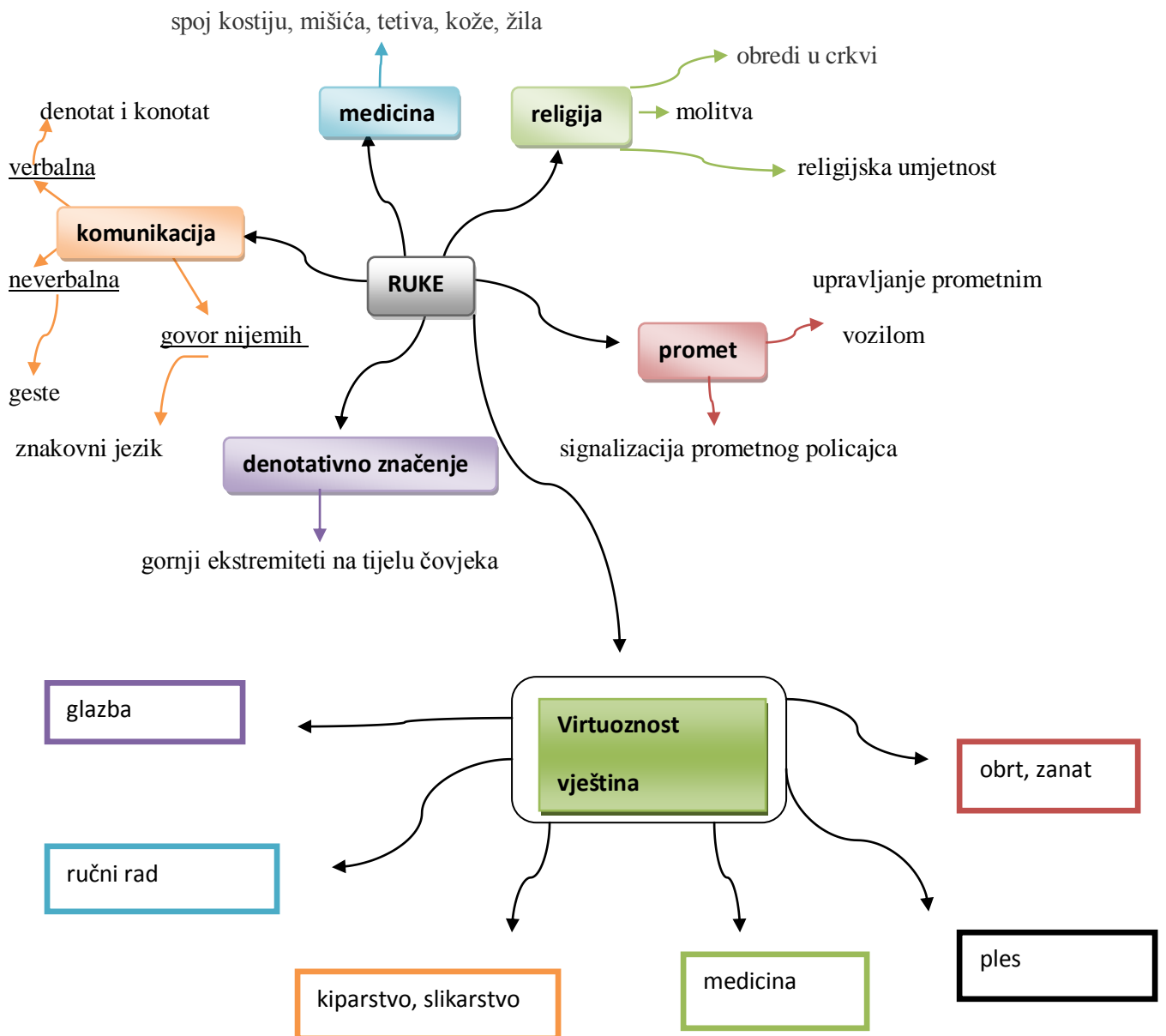
Dijagram 4. Dolje
Sustav ruke – detalji

Ruke su dio ljudskog tijela kojim upravlja mozak pomoću mišića. Doživljavamo ih zdravo za gotovo, no one su iznimno važne u ljudskom postojanju. Ljudi koji su poznati u pojedinim djelatnostima nerijetko su, uz ostale čimbenike kao talent, inteligencija, postali poznati baš po spretnosti i mirnoći svojih ruku. Npr. vrhunski kirurzi, kipari, slikari, zlatari...tko nije čuo za vrijedne ruke paških čipkarica, a općepoznato je da su pojedini glazbenici osiguravali svoje ruke na milijunske iznose. Tim su ljudima,može se zaključiti, ruke sredstvo za rad.

Velika je njihova uloga u religiji, prometu, ali svakako je interesantna njihova zadaća u komunikaciji, bilo verbalnoj kao leksema bilo neverbalnoj svjesnoj kao dio parajezika ili nesvjesnoj neverbalnoj gdje svaki sugovornik na sebi svojstven način rukama prati svoje izlaganje i nerijetko na taj način otkriva podatke o svom psihičkom stanju. Zato imali mi dvije lijeve, bili klepnuti ručetinom ili pomilovani

ručicom štuju ono što uzimamo kao zdravo za gotovo. Jer štujući ruke štujuemo i sebe, najvišu kariku evolucije.

Dijagram 4.

Parametri - varijable

Dijagram 2. Jezični sustav (leksem) ruke:

- imenica ženskog roda
- denotativno, konotativno značenje
- višeznačna riječ
- preneseno značenje

Dijagram 3. Sustav ruke – općenito

Iz dijagrama 3. zaključujemo da se sustav ruke može podijeliti na područja:

- komunikacija
- osnovno značenje
- preneseno značenje
- promet
- religija
- medicina
- glazba
- umjetnosti

Dijagram 4.

Sustav ruku obrađen u dijagramu 4. s navedenim primjerima za pojedine dijelove sustava:

- komunikacija: verbalna (denotat i konotat), svjesna neverbalna (geste), znakovni jezik (govor nijemih), nesvjesna neverbalna
- denotativno značenje ruku: gornji ekstremiteti na tijelu čovjeka
- promet: upravljanje prometnog vozila, signalizacija prometnog policajca
- religija: molitva, obredi u crkvi, religijska umjetnost
- medicina: spoj kostiju, mišića, tetiva, kože, žila

Virtuoznost - vještina ruku u raznim područjima:

- ručni rad
- glazba
- kiparstvo, slikarstvo
- medicina
- ples
- obrt, zanat

7. Literatura

1. Ban, Jerko. Pet pitanja o znakovnom jeziku (i još nekoliko drugih tema). Razgovor s Ronie Wilbure. <http://www.ffdi.unizg.hr/znakovni-jezik2/text/indextext.html>
2. Čubelić, Tvrtko. Usmena retorika i narodna teatrologija. Zrinski. Zagreb. 1970.
3. Dujmović-Markusi, Dragica. Fon-fon4, Profil. Zagreb. 2008.
4. Ivurek, Mijo. Mudrosti svijeta - svijet mudrosti. Gea. 2008.
5. Knapp, Mark L., Judith A. Hall. Neverbalna komunikacija u ljudskoj interakciji. Naklada Slap. Jastrebarsko. 2010.
6. Mikić, Pavao. Suzanić, Vjekoslav. Biblijske poslovice u Hrvata. Školska knjiga. Zagreb. 1994.
7. Pavešić, Magaš, Laloš. Rejč do riči. Adamić. Delnice-Rijeka. 2006.
8. Romana Lefevre i Daniel Castro. Rude Hand Gestures of the World: A Guide to O... (Kindle Edition). Chronicle books. San Francisco. 2011.
9. Sustavi. popularno-znanstveni časopis.
http://www.sustavi.net/index.php?option=com_content&view=article&id=26&Itemid=19
10. T. Trako: Simbol ruke. Razmatranja o pojavi i značaju simbola ruke u kontekstu svakodnevnice komunikacije. Soc. ekol. Zagreb, Vol. 16 (2007), No. 1 (35 -57)